

Sütemények lakta világ

Keresztesi Józsefet Szekeres Nikoletta kérdezi

Keresztesi József feltűnt már kritikusként, költőként, mesejátékíróként vagy éppen dalszövegírói színekben, mindig újabb és újabb ötlettel állva elő, de nemrég olyan verses regényt írt, ami egy hősie Kiflivég, és még hősiebb segítői küzdelmét meséli el egy vagány királylány megmentéséről.

A szerzői Facebook-oldaladon azt olvastam, hogy a Csücsöknek volt egy izgalmas alapindító ötlete: Levente Tani Kifli, a viking című könyvének a magyarítása adta az inspirációt a könyvedhez. Hogy történt ez?

Ezt az ovisoknak szóló kis könyvet én fordítottam, pontosabban „megzenésítettem” az angol eredetit, poénokkal töltöttem fel. Nagyon élveztem a munkát, és ennek révén támadt egy csomó ötletem, amelyekkel, úgy éreztem, fel lehetne építeni egy sütemények lakta világot. Ez adta az indító lökést Csücsök kalandjaihoz – persze a végeredmény aztán egész más jellegű könyv lett, egy hosszú, verses kalandregény.

Sokáig írtad a könyvet, miért?

Miután műfajként a verses regényt, versformaként pedig az Anyeginstrófát választottam, hamar rá kellett

jönnöm, hogy ez eléggé macerás ügymenet, és osztatlan figyelmet igényel. Ezért hát időnként fel kellett függesztenem a meseírást, egyszerű pénzkereseti okokból, sőt az is előfordult, hogy nyár elején folytattam ott, ahol az előző nyár végén abbahagytam. Ezzel a tempóval aztán valamivel több mint négy és fél év telt el a történet elkezdése és a befejezése között.

Adott egy viszonylag egyszerű történet. A könyv mégis sokféle regisztert gyűjt egybe, az Anyeginstrófában írt szöveg egyszerre juttatja eszünkbe a mesét, az eposzt, miközben megidézi a posztmodern szövegek szójátékos, intertextusokkal teli világát, Poe *Hollója* mellett jól elfér a Vérpuding által felidéződő Monty Python-i Vérnyúl is. Ráadásul a kalandos történet tele van poénokkal, amin nemcsak a

gyerekek tudnak nevetni („csaptál lecsóba kőkeményen gyerekkorodnak hajnalán”). Mi volt a célod ezzel a mixszel, ami a stílusok ügyes keverésének hála csodás kis egészet alkot?

Olyasmit szerettem volna, hogy a szülő, miközben felolvassa a mesét a gyerekeknek, maga is élvezze a könyvet, ugyanakkor a felnőtt és a gyerek ne két külön történetet olvasson, a kettejük öröme ne váljon el élesen egymástól. Nem voltak a fejemben előzetes receptek, hogy egy efféle meseregény melyik hozzávalóból mennyit bír el. Inkább a saját megérzéseimre igyekeztem hallgatni. De azt hiszem, ha egy mese kellőképpen eleven, akkor nem olyan nagy gond, ha az olvasók esetleg nem látják át azonnal minden rétegét.

Elsősorban verseket írtál eddig a kritikák, tanulmányok, illetve a felejt-

hetetlen Szőryana Emlékeznekar dalszövegei mellett. A Csücsök egy könyv igazi sztorival, eleje-közepevéigével, a versről azonban nem mondtál le most sem. Volt ebben részedről egy a vers, és ráadásul a rímes, ritmikus vers melletti kiállítás?

Nem annyira valamiféle kiállítás ez, inkább maga a műfaj és a forma vonzott. Az Anyegin-strófa mindig is érdekelt, mert amellet, hogy rettentő szigorú a szerkezete, egyszersmind nagyon zenei és játékos is. S persze a verses regény esetében egy történetet is elő kell adni ebben a formában: strófáról strófára építkezni kell, a kisebb-nagyobb epikai egységeknek mégiscsak valamiféle ívet kell leírniuk. Szóval próbát akartam tenni ezzel a dologgal. Mindenesetre ez nem jelenti azt, hogy úgy általában véve a próza ne érdekelne.

A narrátor ki-be csúszik a történetbe, a papagájáról nem is beszélve, az elbeszélő még néven is nevezi magát (Józsikám), az elbeszélés tere így összecúszik a meséjével, miért volt fontos ez neked?

Ez a verses regény műfaji velejárója. Emlékezzünk rá, hogy mutatja be a saját hőstét Puskin: „Anyegin, kedves jó barátom, / A Néva-parton született, / Te is? Vagy ott fényeskedett / Az ifjúságod? – szinte látom!” A verses regényben az elbeszélő maga is ott sertepertél, félig-meddig szereplője, de legalábbis kommentálója az eseményeknek. És ezt a szabályt egy gyerekeknek szóló verses regény esetén is érdemes tartani, ahogy például Varró Dani mint szerző-szereplő ugyancsak jelen van a Maszat-hegy környéki események sodrában.

Eddigi gyerekkönyveidben jellemzően nem szerepeltek emberek, hogy kerültél közel a Kiflivégek,

torták, sütik világához ennyire?

A magyarázat eléggé prózai: a Csücsök eredetileg a *Mit eszik a miccsoda?* című verseskötet második felét alkotta volna, csak hát olyan lassan készült, hogy végül lemondtam erről a tervről. Ezért van, hogy mindkét gyerekkönyvem ennivalók körül forog. Persze ha majd a továbbiakban sem tudok elszakadni ettől a motívumtól, akkor muszáj lesz kitalálnom valami mélyebb magyarázatot.

Lette kedvenc szereplőd a könyvből?

Igen, Csücsök hű útítársa, Csárlí, a nagyszájú aszalt meggy. A segítőtárs egyébként is mindig hálás szereplő, valahogy többet megengedhet magának, mint a főhős. Vagy az is lehet, hogy a szerző engedhet meg neki többet. Ilyen figura Obelix, ilyen Csubakka... Talán Harry Klein a nagy kivétel, ő azért nem tudja elnyomni Derrick főfelügyelő folyamatos ragyogását.

Egyre többet dolgozol a színház világában, ráadásul a *Mit eszik a miccsoda?* című versesköteted Veres András rendezésében színpadra is került. Milyen volt a közös munka, és hogy tetszik az eredmény, illetve a Csücsökből tervezel-e valamilyen színpadi adaptációt?

Igyekeztem mindvégig kéznél lenni a próbaidőszak alatt – úgy gondolom, hogy egy színpadi szerzőnek a dolga nem ér véget azzal, hogy leteszi az asztalra a szöveggönyvet, hanem folyamatosan szekundálnia kell a rendezőnek és a társulatnak. Itt annyival talán könnyebb dolgom volt, hogy András eleve nem kért tőlem sem új verseket, sem a meglévők átírását, hanem a kötet anyagához akart ragaszkodni. De egy csomó apróságot így is meg lehetett beszélni menet

közben. Az előadást nagyon szeretem: ez egy háromszemélyes kamaraműsor, Matta Lóránt játéka köré épül, Balog Zita és Kalocsányi Gábor pedig zenélnek, és olykor a szöveges részekbe is beszállnak. A bábokat és a díszletet Bartal Kiss Rita tervezte: maga az előadás egy nagy kockás abroszon játszódik, míg a versekben szereplő állatok különböző konyhai-háztartási eszközökből állnak össze.

Ami Csücsök kalandjait illeti, nem vagyok benne biztos, hogy eleve színpadra termett-e. Nagyon sok benne a nyelvi anyag, bizonyos értelemben az egyszerű alaptörténetet – amely, ugye, összefoglalható úgy, hogy meg kell menteni az elrabolt királykisasszonyt – a nyelv, a verselés, a mesélő helyenként csapongó dumája „öltöz-teti föl”. Ha komolyan felvetődne egy színpadi adaptáció terve, a fő kérdés számomra az volna, hogy ezt a nyelvi anyagot miképpen lehetne minél kevesebb veszteséggel átmenteni az előadás számára.

Végül, de nem utolsó sorban te mit ennél inkább, véres hurkát vagy Vérpudingot?

Vérpudingot még nem kóstoltam, úgyhogy talán azt választanám.

